

לעבודת ההתעסקות בפרנסה צריכה להתלוות ההכרה שרק 'ברכת ה' היא תעשיר'!!!

« המנורה באה להאיר על השלחן »

כתוב בפרשתינו ושממת את השלחן מחוץ לפרכת ואת המנורה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה והשלחן תתן על צלע צפון (שמות כו, לה). ובספר שיעורי רבינו משולם דוד הלוי (מהגר"ד סולוביצ'יק שליט"א), הביא חידוש נאה, בענין דין הצבת השולחן במשכן.

דהנה אי בתורת כהנים פרשת אמור (יג, ח) וז"ל: "מחוץ לפרכת העדת (ויקרא כד, א), מה תלמוד לומר, לפי שנאמר (-בפרשת פקודי) וישם את המנורה באהל מועד נכח השלחן (שמות מ, כד), ואיני יודע אם סמוכה לפרוכת ואם סמוכה לפתח, כשהוא אומר מחוץ לפרכת העדת באהל מועד, מלמד שהיה סמוך לפרוכת יותר מן הפתח", עכ"ל.

ושאל על זה הגר"ז ז"ל, אמאי נצרך הך קרא דפרשת אמור, והא כבר נאמר כאן בפרשתינו ושממת את השלחן מחוץ לפרכת ואת המנורה נכח השלחן וגו', והרי אמר הגר"ח ז"ל, דבהך קרא נאמר, שיש דין 'מקום' למנורה, שצריכה להיות כנגד השולחן. והוסיף שמה, שמה שנאמר בפרשת פקודי ויתן את השלחן באהל מועד על ירך המשכן צפנה מחוץ לפרכת (שמות מ, כב), ואח"כ כתיב וישם את המנורה באהל מועד נכח השלחן (שמות מ, כד), כל זה היה בדוקא בסדר זה, שהוצרך להשים קודם את השולחן ורק אח"כ את המנורה, כיון שע"י השולחן נקבע מקום המנורה וכמו שנתבאר.

וא"כ לפי"ד הגר"ח יקשה אמאי הוצרכה דרשת התורה כהנים שהמנורה תהיה סמוכה לפרוכת יותר מן הפתח, הרי כבר נאמר כאן שהשולחן יהיה מחוץ לפרוכת, ממילא ידעינן שגם המנורה במקום זה שהרי צריכה להיות נוכח השולחן.

וביאר מרן הגר"ז ז"ל, דאף שמקום המנורה הוא כנגד השולחן, אבל אין השולחן מעכב את המנורה, וגם כשאין שולחן יעמידו את המנורה באהל מועד אף שאין לה את מקומה הקבוע מול השולחן, ובאופן זה הוצרך הפסוק שיעמידוה סמוך לפרוכת יותר מן הפתח, דמצד עצמה יש בה דין זה שתהא סמוכה לפרוכת ולא רק מצד נוכח השולחן, עכתו"ד.

ומוכח מזה שיסוד ענינה של המנורה הוא להיות "נוכח השולחן", וזהו קביעות מקומה, ואם אין שולחן אין גם מקום להניח את המנורה, (אלא בדספרא בפרשת אמור נתחדש לפי הגר"ז ז"ל, דיש גם מקום עצמי למנורה, שאינו תלוי בשולחן).

ועי' ברשב"ם (כה, לא), שכתב בזה"ל: "ועשית מנרת וגו', להאיר על השולחן, כדכתיב ואת המנורה נכח השלחן (שמות כו, לה), עכ"ל. ולהלן על הפסוק והעלה את נרתיה והאיר על עבר פניה (שמות כה, לו), כתב וז"ל: "ידליק הפתילות אל עבר מול המנורה, שזהו לצד השולחן שכנגדו, כדכתיב ואת המנורה נכח השלחן (שם). וכן כתוב (-בפרשת בעלותך) אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (במדבר ח, ב), שכל שבעתן מאירין לצד השולחן שכנגדו לפניה", עכ"ל הרשב"ם.

ותוספות דברים איכא ברשב"ם בסוף פרשות אמור (כד, ב), דביאר שם למה חזרו ונשנו שם פרשת המנורה והשולחן, ותירך בזה"ל: "פרשה זו נשנית, לפי שהמנורה נוכח השולחן להאיר אל השולחן שעליו לחם הפנים שמפורש כאן, שכל זה מתיקון השולחן ומסידורו, השמן להאיר והפת לערוך", עכ"ל.

ועי' בדעת זקנים מבעלי תוס' שפירוש כדרך הרשב"ם, ופירש את לשון הפסוק והאיר על עבר פניה, וז"ל: "והאירה המנורה אל השולחן שכנגד פניה של מנורה, כדכתיב 'נוכח השולחן', מכלל דלהאיר על השולחן היתה המנורה וכו", עכ"ל.

ואח"כ תלה זאת במחלוקת האם המנורה היתה מונחת במשכן מצפון לדרום או ממזרח למערב, ולמאן דאמר דממזרח למערב היתה מונחת שפיר מפרשינן ד'פני המנורה' היינו השולחן, וכל פיות פונות לצד השולחן.

וכן הוא בפירוש התוספות בספר הדר זקנים עה"פ תעשה המנורה (שמות כה, לא), וכן פי' החזקוני כמעט מלה במלה שם באותם מקומות. וכן הוא במושב זקנים ריש בהעלותך עה"פ יאירו שבעת הנרות (במדבר ח, ב).

אמנם צריך לבאר את כל הענין הזה שאנו רואין בדברי כל הראשונים הנ"ל, דתפקיד המנורה הוא להאיר על השולחן, ובפרט לשון הרשב"ם שכ' 'שכל זה הוא מתיקון השולחן ומסידורו'.

עוד צריך ביאור, למה צריך לשים את השולחן קודם המנורה וכנ"ל, והרי המנורה חשובה יותר, שהיא כנגד החכמה ואילו השולחן כנגד העשירות, כמ"ש בגמ' (בב"ב כה): "אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום". עוד צ"ב, מכיון שהשלחן היה למה מקום השולחן היה בתוך המשכן, לכאן הואיל ועיקרו כנגד העושר, דיו להיות מונח בעזרה.

« השולחן היה צינור ההשפעה מעולם העליון לעולם התחתון! »

הגאון רבי חיים קויפמאן זצ"ל (בספרו משחת שמן), הביא את דברי הרמב"ן (כה, לו) שכ' בזה"ל: "...כי בעבור היותו כן היה מונח בצפון, כי ברכת ה' היא תעשיר (משלי י, כב), כענין שנאמר (לעיל כ, כד) בכל המקום אשר אֶזְכֵּר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלַי וּבְרַכְתִּיךָ", עכ"ל.

והכוונה בזה, כי היות המשכן כולו מקום השראת השכינה, ומרכז כל ההשפעות הירודות לזה העולם, כידוע, שממנו יבוא השובע לכל ישראל, ודרכו מקבלים כל יושבי תבל את השפעתם ברוחניות ובגשמיות, הנה זהו הטעם שציוה השי"ת להניח השולחן ועליו הלחם הפנים בצד צפון ההיכל, כי הלחמים האלו הם שורש השפעת המזון לכל העולם, ורצה הקב"ה לזכות את ישראל בהשפעות גדולות כי ברכת ה' היא תעשיר (משלי י, כב), לכן העמיד השולחן בצפון על דרך אמרו ז"ל (בב"ב כ"ה), כל הרוצה להעשיר יצפין, כדי להוריד דרכו שפע של מזון להשביע את יראיו.

ובספר החינוך כתב על פי דרכו (מצוה צ"ז), בדרך זו, וז"ל: "משרשי המצוה, שצונו האל ברוך הוא מצוה תמידית בלחם לפי שבו יחיה האדם, ועל כן צריך אליו להיות הברכה מצויה בו תמיד, ומתוך עסקינו בו לקיים עליו מצות השם יתברך יהיה הרצון והברכה חלים עלינו ויתברך במעינו, כי בכל שעושה בו האדם רצון השם יתברך בו הוא מתברך. ולפי כל ענין וענין שישים מגמת פניו ומחשבותיו ועסקיו בדבר מצוה לפיהן מעין הברכה נובע עליו. וכן מצאתי להרמב"ן זכרונו לברכה (תרומה כד, כד)."

"וכענין מה שאמרו זכרונם לברכה (ר"ד טו, א) הביאו לפני עמר בפסח, כדי שיתברכו לכם תבואה שבשדות, נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו

שאמרה התורה. אמנם ודאי שאת המגיע לו יקבל בין אם יעשה השתדלות ובין אם לאו, ואת שאינו מגיע לו לא ישיג בכל דרכי ההשתדלות בהם.

ובמשנה ברורה (ס"א' ס"ק י"ג) כתב, שהטעם לאמירת פרשת המן בכל יום הוא כדי להורות שאין צורך בהשתדלות, ואפשר לזכות בפרנסה מן השמים בלי השתדלות כלל, כמו שזכו ישראל במן מהשמים, וכלשונו 'להורות שאין ריבוי ההשתדלות מועיל מאומה, וממילא יש לנו מכאן חיזוק לא להאמין בהשתדלות כלל שאין בכוחה לתת, והכל רק משמים'.

הצד השווה שביניהם, שהאדם צריך לדעת שכל עיסוקו באמצעים גשמיים כדי להשיג פרנסתו, אינו באמת 'הגורם' שמביא את פרנסתו, כי הכל כבר קצוב משמים, במדה במשקל ובמשורה, עוד לפני שהתחיל 'להשתדל' - כמה כסף יהיה מנת חלקו, וכל שעליו לעשות, זהו לקיים את מצות ההשתדלות כי כך גזר הבורא על מין האנושי, וממילא אין שום טעם להרבות מעצמו ו'להדר' יותר ממה שהוא מחויב.

ועי' ב'קובץ אגרות' (של ה'חזון איש') שמתבטא בענין זה באופן נחרץ: "בכל פגע, הריני מורגל להחזיק את האמונה כי לא נעשב דבר בעולם במקרה, רק על פי השגחתו ית', והריני מתאמץ בתפילה להעביר את הגזירה, ולפיכך הריני מתייחס בקרירות להשתדלות, כי על פי הרוב אין ההשתדלות ברורה".

« ריבוי השתדלות לא רק שלא מועיל, אלא גם מזיק! »

והנה ביותר צריכים להיזהר, שאם האדם עושה איזה פעולת השתדלות בזמן שלא היה צריך לעשותו, הרי לא רק שאינו מועיל בזה כלום, אלא שאף עלול להזיק לו ולישועתו שהוא מצפה אליו.

וכמו שכתבו הקדמונים (מעשי ה') לפרש הפסוק כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איך אוכל להורישם, לא תירא מהם (דברים ז', יז-יח), שבאתה התורה להודיע, שדווקא "אם תאמר רבים הגוים ממני", כלומר, רק כשאתה מכיר ואומר 'איך אוכל להורישם' והנך יודע שאין בכח עצמך להניצל מהם, אז מבטיחך הכתוב 'לא תירא מהם', כי הוא יצילך מהם וישיעך, אבל אם חושב האדם שיכול בעצמו לשית עצה נגדם, ואינו תולה בטחונו בה', אזי יש לו לירא מהם, שמא יסתיר ה' פניו ממני, ח"ו.

« כל ההתעסקות בפרנסה צריכה להיות לאורה של המנורה!! »

ולפי כל הנ"ל מובן למה המנורה צריך להיות נוכח השולחן, דאם היה קובע מקום לעצמו בעזרה, היה נותן מקום לאנשים לטעות לתת חשיבות גם לעושר הגשמי, לפיכך קבע הקב"ה את מקומו במשכן עצמו במקום שהמנורה צריכה להיות, וגם דוקא ממולו ע"מ להאיר עליו, וכל זה בא להורות שכל עניני השולחן, דהיינו אכילתו של אדם וכל הנהגתו בעניני העושר והממון, הכל צריך להיות לאורה של המנורה, ושלא ההשתדלות גורם לנו העשירות רק ברכת ה' היא תעשיר.

וכידוע, שגר המערבי היה דולק בדרך נס כל היום כולו, ועל זה אומרת הגמ' בשבת (כג.) דעדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, כך בעניני גשמיות צריך שהמנורה יאיר על השולחן תמיד, וכנ"ל.

וזהו עבודה קשה שבמקדש, שהאדם צריך לעשות להתעסק בהשתדלויות גשמיות, אשר לפי ראות עיניו נראה שהברכה תלויה בזה, והאדם צריך להתחזק ולעקר מחשבות אלו מראשו, ולהאמין שבאמת אינו כן, וזהו רק גזירת המלך.

לכם גשמי ברכה בשנה הבאה, תקעו לפני בשופר של איל, כדי לזכר עקדת יצחק, ועל הלחם הזה בעצמו אמרו (מגילה כו:) כי מפני שהוא תשמיש המצוה ובו נעשה רצון האל, היתה הברכה דבקה בו ביותר. וכל אחד מן הכהנים שמגיע לו ממנו כפול היה שבע, עכ"ל.

והנה כי כן למדנו שהטעם הפנימי והענין הכמוס במצות בניית השולחן הטהור ושימת הלחם הפנים עליו בהיכל בית ה', הוא כדי שאלו יהיו צינור ושביל להוריק דרכם שובע ומזון לבתי בני ישראל ולהשפיע השפעות טובות של הרחבה והרווחה בכל העולמות. וכעין זה כתב החינוך גם במצות אש תמיד תוקד על המזבח (מצוה קל"ב), שהוא כדי להמשיך כח האש והחום בטבע האדם.

« לחם הפנים מוכיח שאין שום תועלת בהשתדלות!!! »

ומצאנו דברים ערבים לחיך בספר של"ה הקדוש (בפרשתינו ב'דרך חיים', ובשער האותיות פרק קדושת האכילה) שכתב גם כן ברוח זו, שמצות בניית השולחן ושימת לחם הפנים עליו, מורים על השפעת המזונות והפרנסה לכל העולם. והוסיף ללמד לקח מוסר למעשה, שיש במצוה זו להורות לאדם הישראלי, שלא יתברך בלבבו לאמר שפרנסתו תלויה לפי העשייה שלו ואם יתייגע לצבור כסף לעצמו יעשיר ואם לא יאסוף כסף לא יהיה לו אותם, אלא זאת ידע כי רק על מוצא פי השי"ת יחיה ופרנסתו ופרנסת אנשי ביתו תלויים ועומדים אך ורק בחסדי הבורא יתברך, את אשר ירצה יעשיר וירומם ואת אשר ירצה יעני וישפיל.

ויתרה מזו צריך שידע, שאפילו לאחר שכבר אכל מאכלו, לא יטעה לחשוב שבריו האכילה ישבע יותר ובמיעוט המאכל ירעב, כי אף זה ביד השי"ת נתון שלא כמות הלחם היא המשביעה בטן האוכל, רק ברכת ה' היא המשרה ברכה במעיים ומשביעה, ויכול להיות אחד האוכל הרבה ואינו שבע ממה שאכל, ולעומתו יש אחד האוכל מעט והאוכל מתברך במעיו ומשביע אותו לשעה ארוכה. וכמו שאנו רואים להדיא אצל מצוה זו שכן איתא בגמרא (יומא לט.), שכאשר חילקו את הלחם לכהנים בני המשמר ביום השבת, היה כל אחד מקבל חלק קטן כגודל הפול, והיה שבע מכמות זעירה כזו כל צרכו.

« מדוע יש חובת השתדלות!?! »

אולם אחרי כל הנ"ל נשאלת השאלה מעצמה, אם כנים הדברים, מדוע אנו מצווים לעסוק ולהשתדל בעניני הפרנסה, הלא הכל ממילא יגיע למקומו המיועד שנגזר עליו.

בספרי המוסר כבר עמדו על שאלה זו ומבארה כל אחד לפי סגנונו. המסילת ישרים כותב בנידון זה בזה"ל: "הרי חז"ל אמרו (ביצה טז.) 'כל מזונותיו של אדם קצובים

לו מראש השנה וכו', וכן אמרו (יומא לה:) 'אין אדם נוגע במוכן לחבירו אפילו כמלא נימא', וכבר היה אדם יכול להיות יושב ובטל והגזירה היתה מתקיימת, אם לא שקדם הקנס לכל בני האדם ואמר בַּזְעַת אַפְיָךְ תֵּאָכַל לֶחֶם (בראשית ג', יט), אשר על כן חייב אדם להשתדל איזה השתדלות לצורך פרנסתו שכן גזר המלך עליו, והרי כמס שפורע כל המין האנושי אשר אין להמלט ממנו."

"על כן אמרו (ספרי) 'יכול אפי' יושב ובטל תלמוד לומר בְּכָל מְשַׁלַּח יָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה (דברים כח, ט). אך לא שההשתדלות הוא המועיל, אלא שההשתדלות מוכרח, וכין שהשתדל, הרי יצא ידי חובתו וכבר יש מקום לברכת שמים שתשרה עליו, ואינו צריך לבלות ימיו בחריצות והשתדלות וכו', עכ"ל.

ובחובת הלבבות (שער הבטחון) כותב בדרך נוספת, שהוא מהנסיון שמנסה בו הבורא את האדם אם יקיים את ההשתדלות בזמנים ובדרכים